

DOMSTOLENS DOM (första avdelningen)

den 9 juli 2009*

I mål C-511/06 P,

angående ett överklagande enligt artikel 56 i domstolens stadga, som ingavs den 11 december 2006,

Archer Daniels Midland Co., Decatur, Illinois (Förenta staterna), företrätt av C. O. Lenz, Rechtsanwalt, samt L. Martin Alegi, E. Batchelor och M. Garcia, solicitors, med delgivningsadress i Luxemburg,

klagande,

i vilket den andra parten är:

Europeiska gemenskapernas kommission, företrädd av A. Bouquet och X. Lewis, båda i egenskap av ombud, med delgivningsadress i Luxemburg,

svarande i första instans,

* Rättegångsspråk: engelska.

meddelar

DOMSTOLEN (första avdelningen)

sammansatt av A. Tizzano, tillförordnad ordförande på första avdelningen, samt domarna M. Ilesič, A. Borg Barthet, E. Levits (referent) och J.-J. Kasel,

generaladvokat: P. Mengozzi,
justitiesekreterare: biträdande justitiesekreteraren H. von Holstein,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 8 maj 2008,

och efter att den 6 november 2008 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Archer Daniels Midland Co. (nedan kallat ADM) har yrkat att domstolen ska upphäva den dom som meddelades av Europeiska gemenskapernas förstainstansrätt den 27 september 2006 i mål T-59/02, Archer Daniels Midland mot kommissionen (REG 2006, s. II-3627) (nedan kallad den överklagade domen). Genom denna dom ogillade förstainstansrätten delvis ADM:s talan om delvis ogiltigförklaring av kommissionens beslut 2002/742/EG av den 5 december 2001 om ett förfarande enligt artikel 81 i EG-fördraget och artikel 53 i EES-avtalet (ärende COMP/E-1/36.604 – Citronsyra) (EGT L 239, 2002, s. 18), i den del det rörde företaget.

Tillämpliga bestämmelser

- ² I artikel 15.2 i rådets förordning nr 17 av den 6 februari 1962, första förordningen om tillämpning av fördragets artiklar [81] och [82] (EGT 1962, 13, s. 204; svensk specialutgåva, område 8, volym 1, s. 8) föreskrivs följande:

”Kommissionen får ålägga företag och företagssammanslutningar böter om lägst ettusen och högst en miljon beräkningsenheter, eller ett högre belopp som dock inte får överstiga tio procent av föregående räkenskapsårs omsättning för varje företag som har deltagit i överträdelsen genom att uppsåtligen eller av oaktsamhet

- a) överträda bestämmelserna i ... artikel [81.1 EG] eller artikel [82 EG], ...

...

När bötesbeloppet fastställs skall hänsyn tas både till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den pågått.”

- ³ I meddelande från kommissionen av den 14 januari 1998 med rubriken ”Riktlinjer för beräkning av böter som döms ut enligt artikel 15.2 i förordning nr 17 och artikel 65.5 i EKSG-fördraget” (EGT C 9, s. 3) (nedan kallade riktlinjerna) anges bland annat följande:

”De principer som anges i dessa riktlinjer bör göra det möjligt att säkerställa öppenheten och objektiviteten i kommissionens beslut, både i förhållande till företagen och i förhållande till EG-domstolen, samtidigt som de bekräftar det utrymme för skönsmässig bedömning som lagstiftaren har givit kommissionen för att fastställa böter på upp till 10 % av företagens totala omsättning. Detta utrymme bör emellertid utgöra ett led i en sammanhängande och icke diskriminerande politik som är anpassad efter de mål som eftersträvas vid bekämpningen av överträdelse av konkurrensreglerna.

Den nya metod som används för att fastställa bötesbeloppet kommer härnäst att följa nedanstående schema. Detta bygger på ett grundbelopp som kan ökas för att beakta försvårade omständigheter och minskas för att beakta förmildrande omständigheter.”

4 I punkt 1 A i riktlinjerna stadgas följande:

”Vid bedömningen av överträdelsens allvar skall man beakta överträdelsens art, dess konkreta påverkan på marknaden, om den är mätbar, och omfattningen av den relevanta geografiska marknaden.

Överträdelserna kommer således att delas in i tre kategorier, nämligen mindre allvarliga överträdelser, allvarliga överträdelser och mycket allvarliga överträdelser.

...

Det kommer vidare att vara nödvändigt att beakta de överträdande företagens ekonomiska kapacitet att vålla andra aktörer, särskilt konsumenterna, betydande skada och att fastställa bötesbeloppet till en nivå som säkerställer att böterna är tillräckligt avskräckande.

...

Om en överträdelse begås av flera företag (t.ex. en kartell) kan det vara nödvändigt att i vissa fall variera de belopp som fastställs inom var och en av de ovan angivna kategorierna för att ta hänsyn till den särskilda vikten, och således den faktiska påverkan på konkurrensen, av varje företags förfarande i samband med överträdelsen, särskilt när det är stor skillnad i storleken på de företag som begått en överträdelse av samma slag.

...”

5 I punkt 2 i riktlinjerna, med rubriken ”Försvårande omständigheter”, anges följande:

”Grundbeloppet kan ökas vid särskilda försvårande omständigheter som t.ex.

...

— att företaget har haft en ledande roll eller uppmuntrat till överträdelsen,

...”

- 6 Punkt 3 i riktlinjerna, med rubriken ”Förmildrande omständigheter”, har följande ordalydelse:

”Grundbeloppet kan minskas vid förmildrande omständigheter som t.ex.

...

— att företaget har upphört med överträdelsen vid kommissionens första ingripanden (bland annat kontroller),

...”

- 7 Enligt kommissionens meddelande av den 18 juli 1996 om befrielse från eller nedsättning av böter i kartellärenden (EGT C 207, s. 4) (nedan kallat meddelandet om samarbete), avsnitt B, med rubriken "Befrielse från böter eller mycket betydande nedsättning av bötesbeloppet", gäller följande:

"Ett företag beviljas en nedsättning med minst 75 % av det bötesbelopp som det skulle ha ålagts om det inte hade valt att samarbeta med kommissionen, eller befrias helt från böter, om följande villkor uppfylls:

- a) Företaget måste ha anmält den hemliga kartellen till kommissionen innan denna har fattat beslut om och påbörjat en undersökning hos de företag som deltar i kartellen och innan kommissionen har tillräckliga upplysningar för att kunna bevisa förekomsten av den anmälda kartellen.
- b) Företaget måste vara först med att tillföra bevismaterial som är avgörande för att bevisa att kartellen finns.
- c) Företaget måste ha upphört med sitt deltagande i den olagliga verksamheten senast då det anmäler kartellen till kommissionen.
- d) Företaget måste förse kommissionen med alla nödvändiga upplysningar, alla handlingar och allt bevismaterial som det har tillgång till beträffande kartellen och ställa sig till förfogande för löpande och fullständigt samarbete under hela undersökningen.
- e) Företaget får inte ha tvingat ett annat företag att delta i kartellen, eller ha varit initiativtagare till eller ha haft en bestämmande roll i den olagliga verksamheten."

- 8 I avsnitt D i meddelandet om samarbetet, som har rubriken "Väsentlig nedsättning av böter", föreskrivs följande:

"1. Om ett företag samarbetar utan att alla de villkor som anges i avsnitt B eller C är uppfyllda kommer det att beviljas en nedsättning med 10–50 % av det bötesbelopp som det skulle ha ålagts om det inte hade samarbetat.

..."

- 9 Avsnitt E.2 i meddelandet om samarbete har följande lydelse:

"Beslut om huruvida villkoren i avsnitten B, C eller D är uppfyllda och därmed huruvida nedsättning av böterna, eller till och med befrielse från böter, skall beviljas kommer att fattas först vid den tidpunkt då ett slutgiltigt beslut antas av kommissionen. Det är inte lämpligt att göra några beviljanden innan det administrativa förfarandet är avslutat, eftersom de nämnda villkoren skall vara tillämpliga under hela denna period."

Bakgrund till tvisten

Kartellen

- 10 Kommissionen riktade det omtvistade beslutet till fem företag som tillverkade citronsyra, nämligen ADM, Cerestar Bioproducts BV (nedan kallat Cerestar), F. Hoffman-La Roche AG (nedan kallat HLR), Haarmann & Reimer Corporation (nedan kallat H & R) och Jungbunzlauer AG (nedan kallat JBL).
- 11 Citronsyra är ett surhetsreglerande och konserverande medel som används i livsmedel och drycker, tvättmedel och rengöringsmedel för hushållsbruk, läkemedel och kosmetika och för olika industriella ändamål.
- 12 I augusti 1995 underrättade det amerikanska justitiedepartementet kommissionen om att citronsyre marknaden i Förenta staterna var under utredning. Företagen ADM, Cerestar, HLR, H & R och JBL erkände att de hade deltagit i en kartell och betalade böter efter förlikning med justitiedepartementet. Vissa individer bötfälldes även personligen.
- 13 Den 6 augusti 1997 riktade kommissionen med stöd av artikel 11 i förordning nr 17 en begäran om upplysningar till de fyra ledande citronsyretillverkarna inom Europeiska gemenskapen.
- 14 Till följd av senare begäran i juli 1998 kontaktade Cerestar kommissionen och förklarade att det hade för avsikt att samarbeta. Vid ett möte med representanter för

kommissionen den 29 oktober 1998 redogjorde Cerestars representanter fritt ur minnet för den kartellverksamhet som de fem företag som nämns ovan i punkt 10 i denna dom hade deltagit i (nedan kallad kartellen) liksom för vissa av dess mekanismer. Företaget betonade den roll som ADM hade spelat vid vissa multilaterala möten mellan nämnda företag. Cerestar bekräftade sitt vittnesmål i en skriftlig redogörelse av den 25 mars 1999 (nedan kallad Cerestars uttalande).

15 Vid ett möte med representanter för kommissionen den 11 december 1998 redogjorde ADM för den konkurrensbegränsande verksamhet som företaget hade deltagit i inom ramen för kartellen. I en skrivelse av den 15 januari 1999 (nedan kallad ADM:s uttalande) bekräftade ADM denna redogörelse.

16 På grundval av information som de fem klandrade företagen lämnat som svar på begäran från kommissionen om kompletterande upplysningar, tillställde kommissionen dessa ett meddelande om invändningar daterat den 29 mars 2000 (nedan kallat meddelandet om invändningar), där de klandrades för att ha åsidosatt artikel 81.1 EG och artikel 53.1 i avtalet av den 2 maj 1992 om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EGT L 1, 1994, s. 3) från mars 1991 till maj 1995 beträffande fyra av företagen, inklusive ADM, och från maj 1992 till maj 1995 beträffande Cerestar, genom att delta i en hemlig kartell på citronsyremarknaden. Kommissionen klandrade dem särskilt för att ha fastställt exakta försäljningskvoter för respektive företag och iakttagit dessa, fastställt riktpriiser och/eller lägstapriiser, avskaffat rabatter och utbytt specifik kundinformation. Inget av dessa företag begärde att bli hörda eller bestred de faktiska omständigheter som redovisades i meddelandet om invändningar. De nöjde sig med att skriftligt besvara de framförda invändningarna.

Meddelandet om invändningar

17 I del I sektion C i meddelandet om invändningar har kommissionen redovisat de faktiska omständigheter som invändningarna avser. I punkt 50 i detta meddelande räknade kommissionen upp de fem huvudsakliga dokument som utgjorde bevisning för

dess slutsatser om de faktiska omständigheterna, som bifogats nämnda meddelande tillsammans med sex andra dokument. Bland dessa dokument återfanns ett protokoll över vad en representant för ADM uppgett vid mötet den 11 december 1998 med företrädare för kommissionen (det vill säga ADM:s uttalande), ett protokoll över vad en tidigare representant för ADM uppgett inför företrädare för det amerikanska justitiedepartementet och agenter från Federal Bureau of Investigation (FBI) under det antitrustförfarande som de amerikanska myndigheterna drivit, daterat den 5 november 1996 (nedan kallat FBI-rapporten), samt Cerestars uttalande.

- 18 Det angavs också i punkterna 161 och 162 i meddelandet om invändningar att för att bedöma överträdelsens allvar skulle kommissionen beakta de faktiska omständigheterna såsom de beskrivits och bedömts i nämnda sektion C och att den för att bestämma böterna för varje företag skulle beakta bland annat respektive företags roll i överenskommelserna enligt vad som angetts i del I i detta meddelande.
- 19 Slutligen nämns i punkterna 57 och 58 i nämnda meddelande de bilaterala möten som hölls i januari 1991 mellan ADM å ena sidan och JBL, HLR respektive H & R å andra sidan i syfte att sätta kartellen i verket.

ADM:s uttalande

- 20 ADM:s uttalande innehåller en detaljerad beskrivning med sifferuppgifter om kartellens mekanismer, särskilt de beslut som de klandrade företagen fattade vid sina möten från mars 1991 till maj 1995.

FBI-rapporten

- 21 FBI-rapporten innehåller den beskrivning som en tidigare företrädare för ADM lämnat beträffande kartellens mekanismer, särskilt upplysningar om de möten som ägde rum mellan de klandrade företagen. I rapporten nämns bland annat att det organiserades möten mellan företrädare för vart och ett av de företag som deltog i kartellen, däribland möten kallade "masters", med de högst uppsatta av dessa företrädare. Dessa möten rörde kartellens inriktning och mekanismer, medan möten kallade "sherpa" hölls mellan företrädare som svarade för att praktiskt genomföra dessa mekanismer. Enligt samma rapport var det den förhörda personens intryck att en annan tidigare företrädare för ADM, kallad "den vise åldermannen", som deltog i båda de ovannämnda mötestyperna, hade haft idén till den så kallade G-4/5-överenskommelsen, en av kartellens mekanismer, och hade spelat en tämligen aktiv roll vid genomförandet av denna mekanism.

Cerestars uttalande

- 22 Cerestars uttalande innehåller en sammanfattande beskrivning av de multilaterala mötena mellan företrädarna för de klandrade företagen och de beslut som fattades där. Det uppgavs i detta uttalande att Cerestars företrädare uppfattade det som att ADM:s företrädare hade en drivande roll vid dessa möten.

Det omtvistade beslutet

- 23 Enligt artikel 1 första stycket i det omtvistade beslutet har de fem företag som beslutet riktar sig till "överträtt artikel 81.1 i fördraget ... genom att delta i ett fortlöpande avtal och/eller samordnat förfarande inom sektorn för citronsyra".

24 I artikel 1 andra stycket i detta beslut slås fast att överträdelsen när det gäller ADM, HLR, H & R och JBL pågick från mars 1991 till maj 1995 och när det gäller Cerestar från maj 1992 till maj 1995.

25 Artikel 3 i det omtvistade beslutet har följande lydelse:

”För överträdelsen i artikel 1 skall följande böter åläggas:

[ADM]:39,69 miljoner euro

Cerestar ...:170 000 euro

[HLR]:63,5 miljoner euro

[H & R]:14,22 miljoner euro

[JBL]:17,64 miljoner euro.”

- 26 Kommissionen fastställde i det omtvistade beslutet bötesbeloppen med tillämpning av såväl den metod som anges i riktlinjerna som meddelandet om samarbete.
- 27 Först fastställde kommissionen grundbeloppet för böterna med hänsyn till hur allvarlig överträdelsen var och hur länge den pågått.
- 28 Beträffande överträdelsens allvar kvalificerade kommissionen inledningsvis, i skäl 230 i det omtvistade beslutet, överträdelsen som mycket allvarlig med hänsyn till dess art, dess konkreta påverkan på marknaden för citronsyra inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och den relevanta geografiska marknads utbredning.
- 29 Kommissionen fann sedan, i skäl 233 i det omtvistade beslutet, att den verkliga ekonomiska kapaciteten att skada konkurrensen måste beaktas och att böterna skulle fastställas till sådana belopp att de fick en tillräckligt avskräckande verkan. Kommissionen delade följaktligen in de berörda företagen i tre kategorier med utgångspunkt i den världsomspännande omsättningen av citronsyra för de berörda företagen under år 1995 – det sista året för överträdelsen. H & R, vars andel på världsmarknaden uppgick till 22 procent, hänfördes till en första kategori. ADM och JBL, vars andelar uppgick till [hemlig uppgift], och HLR, vars andel uppgick till 9 procent, hänfördes till en andra kategori, och Cerestar, vars andel uppgick till 2,5 procent, hänfördes till en tredje kategori. Mot denna bakgrund fastställde kommissionen utgångsbeloppen för böterna till 35 miljoner euro för företagen i den första kategorin, till 21 miljoner euro för företagen i den andra kategorin och till 3,5 miljoner euro för företagen i den tredje kategorin.
- 30 Kommissionen justerade därefter utgångsbeloppen så att böterna skulle få en tillräckligt avskräckande verkan. Med beaktande av de berörda parternas storlek och totala resurser, uttryckt i sammanlagd global omsättning, tillämpade kommissionen en multiplikatorkoefficient på 2 på det utgångsbelopp som hade fastställts för ADM och HLR och en multiplikatorkoefficient på 2,5 på det utgångsbelopp som hade fastställts för H & R.

31 Det framgår vidare av skälen 249 och 250 i det omtvistade beslutet att för att beakta varaktigheten av den överträdelse som vart och ett av företagen begått höjdes beloppet med 10 procent för varje års deltagande i kartellen, vilket innebar en höjning med 40 procent för ADM, HLR, H & R och JLB och med 30 procent för Cerestar.

32 Kommissionen fastställde därmed i skäl 254 i det omtvistade beslutet grundbeloppet för ADM:s böter till 58,8 miljoner euro. För Cerestar, HLR och H & R och JBL fastställdes grundbeloppen till 4,55 miljoner, 58,8 miljoner, 122,5 miljoner respektive 29,4 miljoner euro.

33 Grundbeloppen för ADM och HLR höjdes därefter, såsom framgår av skäl 273 i det omtvistade beslutet, med 35 procent på grund av försvårande omständigheter. Anledningen var att dessa företag hade spelat en ledande roll i kartellen.

34 I skälen 263 och 264 i detta beslut åberopade kommissionen, som tecken på att ADM hade tagit initiativ till kartellen, att det förekommit bilaterala möten mellan ADM och tre andra företag som deltog i kartellen. Kommissionen tillade att även andra omständigheter bidrog till att påvisa ADM:s ledande roll i kartellen.

35 I skälen 265 och 266 i det omtvistade beslutet hänvisade kommissionen till vissa faktiska uppgifter från FBI-rapporten och Cerestars uttalande.

36 Kommissionen prövade och underkände sedan, i skälen 274–291 i beslutet, de påståenden om förmildrande omständigheter som vissa företag hade framfört.

- 37 Därefter korrigerade kommissionen i skäl 293 i det omtvistade beslutet, med tillämpning av artikel 15.2 i förordning nr 17, de belopp som den enligt denna metod hade fastställt för Cerestar och H & R så att de inte skulle överstiga den övre gränsen på 10 procent av dessa företags årliga omsättning.
- 38 Slutligen beviljade kommissionen slutligen, med stöd av meddelandet om samarbete, nedsättning av de klandrade företagens respektive bötesbelopp.
- 39 Det följer av skälen 305–310 i det omtvistade beslutet att Cerestar med stöd av avdelning B i meddelandet om samarbete beviljades en ”mycket betydande” nedsättning, med 90 procent, av det bötesbelopp som skulle ha ålagts företaget om det inte hade samarbetat. Skälet var att Cerestar var det första företag som tillhandahöll kommissionen bevismaterial som var avgörande för att bevisa att kartellen fanns.
- 40 Kommissionen tillbakavisade samtidigt i skäl 306 i det omtvistade beslutet ADM:s argument för att företaget skulle betraktas som det första företag som tillhandahöll detta material. Kommissionen beviljade det endast en ”betydande” nedsättning om 50 procent av det bötesbelopp som skulle ha ålagts företaget om det inte hade samarbetat, med stöd av avsnitt D i meddelandet om samarbete.
- 41 Vidare beviljades JBL, H & R och HLR en nedsättning med 40, 30 respektive 20 procent av de böter de skulle ha ålagts om de inte hade samarbetat.

Förfarandet vid förstainstansrätten och den överklagade domen

- 42 ADM väckte den 28 februari 2002 talan vid förstainstansrätten mot det omtvistade beslutet.
- 43 ADM yrkade att förstainstansrätten skulle ogiltigförklara artikel 1 i det omtvistade beslutet i den del det där slås fast att klaganden deltagit i en begränsning av kapaciteten på marknaden för citronsyra och i utnämningen av en producent för att leda prishöjningar på varje nationellt segment tillhörande ifrågavarande marknad, att den skulle ogiltigförklara artikel 3 i nämnda beslut i den del den avser företaget och, i andra hand, att bötesbeloppet skulle sättas ned.
- 44 Till stöd för sin talan anförde ADM olika grunder avseende de bötesbelopp som företaget hade ålagts. Grunderna riktade sig bland annat mot bedömningen av överträdelsens allvar, kvalificeringen av företaget som ledande i kartellen samt bedömningen av förmildrande omständigheter och av det samarbete som företaget visat prov på under det administrativa förfarandet.
- 45 För det första gjorde ADM gällande, beträffande överträdelsens allvar, att kommissionen hade avgränsat den relevanta marknaden fel vid bedömningen av kartellens konkreta påverkan, då den inte tidigare hade avgränsat denna marknad och därför vid avgränsningen underlåtit att beakta ersättningsprodukterna för citronsyra.
- 46 Efter att i punkt 201 i den överklagade domen ha funnit att ADM inte visat att kartellen avseende citronsyra inte påverkat den större marknad som företaget hänvisat till eller åtminstone att denna påverkan varit försumbar, tillbakavisade förstainstansrätten den grunden.

- 47 För det andra kritiserade ADM kommissionen för att ha gjort en oriktig bedömning av de omständigheter som låg till grund för kvalificeringen av företaget som ledare för kartellen. ADM gjorde gällande att kommissionen hade använt en handling som myndigheterna i ett tredjeland hade upprättat, nämligen FBI-rapporten, vilket stred mot de processuella skyddsreglerna för företaget genom att detta inte gavs tillfälle att ta ställning till handlingens giltighet. Företaget anförde också att kommissionen inte hade iakttagit dess rätt till försvar, då kommissionen i meddelandet om invändningar varken nämnt kvalificeringen av ADM som ledare för kartellen eller de uppgifter som hämtats från FBI-rapporten och Cerestars uttalande för att styrka denna ledande roll.
- 48 Förstainstansrätten erinrade i punkt 215 i den överklagade domen om att kommissionen vid denna kvalificering grundade sig på tre omständigheter, nämligen de bilaterala mötena, FBI-rapporten och Cerestars uttalande.
- 49 Beträffande de bilaterala mötena fann förstainstansrätten i punkt 226 i den överklagade domen att kommissionen inte gjorde någon uppenbart oriktig bedömning när den fann att detta utgjorde ett kompletterande indicium, utöver de två andra källorna, FBI-rapporten och Cerestars uttalande, som visade att ADM hade spelat en ledande roll inom kartellen.
- 50 Beträffande FBI-rapporten fann förstainstansrätten i punkt 268 i den överklagade domen att kommissionen genom att bifoga denna rapport till meddelandet om invändningar hade gett ADM möjlighet att ta ställning till rapportens giltighet, särskilt till eventuella processuella oegentligheter i samband med dess upprättande. Efter att ha konstaterat att ADM inte hade framfört någon kritik vid något tillfälle under det administrativa förfarandet, fann förstainstansrätten i punkt 270 i den överklagade domen att kommissionen inte hade åsidosatt företagets processuella rättigheter.
- 51 Beträffande Cerestars uttalande slog förstainstansrätten i punkt 290 i den överklagade domen fast att innehållet i Cerestars uttalande sammanfaller med innehållet i FBI-rapporten. Kommissionen gjorde därför inte någon uppenbart oriktig bedömning när

den tillerkände Cerestars uttalande högre bevisvärde än annan bevisning som ADM lagt fram till styrkande av att företaget inte axlat rollen som ledare för kartellen.

- 52 Förstainstansrätten slog också, i punkterna 436–439 i den överklagade domen, fast att meddelandet om invändningar till de klandrade företagen innehöll de väsentliga faktiska och rättsliga förhållanden som kan ligga till grund för de böter som kommissionen avsåg att ålägga företagen. Det ålåg inte kommissionen att i det skedet av förfarandet informera ADM om att företaget kvalificerats som ledare för kartellen. Då det vidare var utrett att FBI-rapporten och Cerestars uttalande hade bifogats meddelandet om invändningar, fann förstainstansrätten att ADM inte kunde hävda att rätten till försvar hade åsidosatts, även om kommissionen inte uttryckligen i den del av meddelandet som avsåg de faktiska omständigheterna hade angett att den kunde komma att betrakta ADM som ledare för kartellen eller vilket underlag den hade för en sådan slutsats.
- 53 Förstainstansrätten godtog följaktligen inte ADM:s grund avseende kvalificeringen som ledare för kartellen.
- 54 För det tredje gjorde ADM gällande att kommissionen felaktigt hade nekat företaget att tillgodoräkna sig den förmildrande omständighet som anges i punkt 3 tredje strecksatsen i riktlinjerna, trots att det upphörde att delta i kartellen vid de amerikanska konkurrensmyndigheternas första ingripanden.
- 55 Efter att i punkterna 335 och 336 i den överklagade domen ha tolkat punkt 3 tredje strecksatsen i riktlinjerna fann förstainstansrätten i punkt 338 i nämnda dom att kommissionen inte ska beakta denna förmildrande omständighet på eget initiativ, utan att det beror på de särskilda omständigheterna i det enskilda fallet. Att kartellen var hemlig bekräftar enligt förstainstansrätten det faktum att deltagarna begått överträdelsen uppsåtligt. Enligt rättspraxis kan den omständigheten att en uppsåtlig överträdelse har upphört inte anses vara en förmildrande omständighet när detta sker

på grund av kommissionens ingripande. Förstainstansrätten godtog därför inte ADM:s grund att detta inte hade beaktats som en förmildrande omständighet.

- 56 För det fjärde kritiserade ADM kommissionen för att inte ha beviljat företaget en "mycket betydande" nedsättning, i den mening som avses i avsnitt B i meddelandet om samarbete, av det bötesbelopp som skulle ha ålagts företaget om det inte hade samarbetat, trots att det var det första företag som tillhandahöll kommissionen bevismaterial som var avgörande för att bevisa att kartellen fanns.
- 57 Förstainstansrätten godtog inte heller den grunden och fann i punkterna 377 och 378 i den överklagade domen att kommissionen gjorde rätt som inte beviljade ADM en "mycket betydande" nedsättning av böterna med hänsyn till företagets ledande roll inom kartellen.
- 58 Slutligen vann ADM framgång med den grunden att kommissionen felaktigt i skäl 158 i det omtvistade beslutet hade beaktat vissa omständigheter som inte omnämndes i meddelandet om invändningar. Förstainstansrätten ogiltigförklarade följaktligen artikel 1 i beslutet såvitt det i denna, jämförd med nämnda skäl 158, konstateras att ADM dels frös, begränsade och lade ned produktionskapacitet för citronsyra, dels utnämnde den producent som skulle leda prishöjningarna på varje nationellt segment av den relevanta marknaden. Med hänsyn till att dessa omständigheter bara var ett tillägg utöver vad som var kartellens centrala egenskaper, fann förstainstansrätten emellertid att det inte fanns skäl att ändra det bötesbelopp som kommissionen hade fastställt för ADM. Förstainstansrätten förpliktade slutligen företaget att betala alla rättegångskostnader, utom en tiondel av företagets egen rättegångskostnad, som kommissionen förpliktades att ersätta.

Parternas yrkanden

59 ADM har yrkat att domstolen ska

- upphäva den överklagade domen, i den mån förstainstansrätten ogillade talan mot det omtvistade beslutet,

- ogiltigförklara artikel 3 i det omtvistade beslutet, i den del den avser ADM, eller

- i andra hand, ändra artikel 3 i beslutet och sätta ned eller upphäva de böter som ADM ålagts, eller

- i tredje hand, återförvisa målet till förstainstansrätten för avgörande i enlighet med domstolens dom, och

- fastställa att kommissionen ska bära sin rättegångskostnad och ersätta ADM:s rättegångskostnader i båda instanser.

60 Kommissionen har yrkat att domstolen ska

- ogilla överklagandet, och

- förplikta ADM att ersätta rättegångskostnaderna.

Överklagandet

61 Klaganden har åberopat följande nio grunder till stöd för sitt överklagande:

- De fem första grunderna avser olika former av felaktig rättstillämpning som förstainstansrätten påstås ha begått vid kvalificeringen av ADM som ledare för kartellen.

- Den sjätte grunden avser felaktig rättstillämpning som förstainstansrätten påstås ha begått angående att ADM inte tillgodoräknats som förmildrande omständighet att det upphört med överträdelsen.

- Den sjunde och den åttonde grunden avser åsidosättande av principen om skydd för berättigade förväntningar och felaktig rättstillämpning som förstainstansrätten påstås ha begått vid tillämpningen av bestämmelserna i meddelandet om samarbete.

- Den nionde grunden avser åsidosättande av principen att kommissionen måste iaktta de regler som den själv har ålagt sig vad gäller avgränsningen av den relevanta marknaden vid bedömningen av överträdelsens allvar.

Den första grunden: Felaktig rättstillämpning vid bedömningen av huruvida ADM:s rätt till försvar iaktogs när företaget kvalificerades som ledare

Parternas argument

- 62 Genom den första anförda grunden, som består av två delgrunder, har ADM hävdad att förstainstansrätten har åsidosatt dess rätt till försvar.
- 63 I den första delgrunden har klaganden kritiserat förstainstansrätten för att i punkterna 437 och 438 i den överklagade domen ha funnit att kommissionen i meddelandet om invändningar hade angett de huvudsakliga faktiska omständigheter som kännetecknade allvaret i överträdelsen, trots att kommissionen inte nämnde att den kunde komma att betrakta företaget som ledare för kartellen. Rollen som ledare var dock en av de väsentligaste uppgifter som borde ha framgått av meddelandet om invändningar för att inte företags rätt till försvar skulle åsidosättas.
- 64 I den andra delgrunden har ADM gjort gällande att kommissionen inte i sitt meddelande om invändningar underrättade företaget om de faktiska omständigheter som sedan anfördes i det omtvistade beslutet till stöd för slutsatsen att ADM hade en ledande roll. Att handlingar där dessa uppgifter kunde utläsas hade bifogats meddelandet var inte i sig tillräckligt för att säkerställa klagandens rätt till försvar.

- 65 Kommissionen anser att denna grund inte kan godtas. Vad gäller den första delgrunden uppfyller påståendet i punkt 158 i meddelandet om invändningar, nämligen att kommissionen skulle beakta den individuella roll som varje företag som deltagit i överträdelsen spelat när den bedömde överträdelsens allvar, de krav som ställs i rättspraxis och som klaganden själv erinrat om, såsom förstainstansrätten konstaterat.
- 66 Den andra delgrunden saknar verkan, eftersom förstainstansrätten funnit att det inte ankommer på kommissionen att i meddelandet om invändningar redogöra för de faktiska omständigheter som skulle få den att kvalificera företaget som ledare för kartellen. I alla händelser saknar denna delgrund stöd, med tanke på att de faktiska omständigheterna var kända för företaget, då de framgick av de handlingar som bifogats meddelandet om invändningar. Flera punkter i detta meddelande avsåg dessutom klaganden specifikt. Företaget gavs således möjlighet att under det administrativa förfarandet göra gällande sina invändningar beträffande de handlingar som användes för att styrka dess ledande roll. Företagets rätt till försvar har därmed inte åsidosatts.

Domstolens bedömning

— Den första grundens första del

- 67 Det framgår av punkt 437 i den överklagade domen att kommissionen, i meddelandet om invändningar till ADM, kvalificerade den överträdelse som lades de klandrade företagen till last som mycket allvarlig och förklarade att den hade för avsikt att fastställa bötesbeloppet till en tillräckligt avskräckande nivå. Det framgår därvid av punkterna 158, 161 och 162 i meddelandet om invändningar att kommissionen skulle beakta den individuella roll som varje företag som deltagit i överträdelsen hade spelat.

- 68 Sålösom förstainstansrätten har påpekats i punkt 434 i den överklagade domen framgår det av domstolens fasta rättspraxis att kommissionen uppfyller sin skyldighet att iaktta företagens rätt att yttra sig genom att i sitt meddelande om invändningar uttryckligen ange att den har för avsikt att undersöka huruvida de berörda företagen ska åläggas böter och de huvudsakliga faktiska och rättsliga grunder som kan medföra att böter åläggs, såsom hur allvarlig den påstådda överträdelsen är och hur länge den pågått samt huruvida den begåtts ”uppsåtligen eller av oaktsamhet”. Kommissionen ger därigenom företagen de upplysningar som är nödvändiga för att de ska kunna försvara sig, inte bara mot konstaterandet av en överträdelse, utan även mot åläggandet av böter (se, för ett liknande resonemang, dom av den 28 juni 2005 i de förenade målen C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02–C-208/02 P och C-213/02 P, Dansk Rørindustri m.fl. mot kommissionen, REG 2005, s. I-5425, punkt 428, och av den 18 december 2008 i de förenade målen C-101/07 P och C-110/07 P, Coop de France bétail et viande mot kommissionen, punkt 49).
- 69 Det framgår vidare av domstolens rättspraxis att det skulle innebära ett oriktigt föregripande av kommissionens slutgiltiga beslut om kommissionen var skyldig att i meddelandet om invändningar uttala sig konkret om nivån på de böter den avsåg att ålägga de berörda företagen (se, för ett liknande resonemang, dom av den 7 juni 1983 i de förenade målen 100/80–103/80, Musique diffusion française m.fl. mot kommissionen, REG 1983, s. 1825, punkt 21; svensk specialutgåva, volym 7, s. 133).
- 70 Det ska därvid understrykas att kvalificering av ett företag som ledare för en kartell får betydande följder för det bötesbelopp som åläggs företaget. Enligt punkt 2 i riktlinjerna är det en försvårande omständighet som medför en icke försumbar ökning av grundbeloppet för böterna. Likaså utesluter en sådan kvalificering enligt avsnitt B e i meddelandet om samarbete direkt en mycket betydande nedsättning av böterna, även om det företag som kvalificerats som ledare uppfyllde alla villkoren där för att kunna få en sådan nedsättning.
- 71 Det ankommer därför på kommissionen att i meddelandet om invändningar lägga fram de omständigheter som den bedömer är relevanta, så att det klandrade företag som kan komma att kvalificeras som ledare för kartellen får möjlighet att besvara en sådan invändning. Med hänsyn till att ett sådant meddelande är ett steg mot att fatta ett slutgiltigt beslut och således inte utgör kommissionens slutgiltiga ställningstagande,

kan det emellertid inte krävas att institutionen redan i det skedet gör en rättslig kvalificering av de omständigheter den grundar sig på i sitt slutgiltiga beslut för att kvalificera ett företag som ledare för kartellen.

72 Av detta följer att förstainstansrätten, när den fann att kommissionen i meddelandet om invändningar inte behövde ange att den kunde komma att kvalificera ADM som ledare för kartellen, inte kan klandras för felaktig rättstillämpning.

73 Av detta följer att talan inte kan bifallas med stöd av den första grundens första del.

— Den första grundens andra del

74 I den första grundens andra del har ADM hävdatt att förstainstansrätten åsidosatt företagets rätt till försvar genom att i punkt 439 i den överklagade domen finna att företaget getts tillfälle att framföra sina synpunkter beträffande vissa faktiska omständigheter som lagts till grund för att kvalificera det som ledare inom kartellen, eftersom dessa omständigheter framgick av handlingar som bifogats meddelandet om invändningar.

75 När kommissionen kvalificerade ADM som ledare för kartellen hänvisade den i skälen 265 och 266 i det omtvistade beslutet till vissa faktiska uppgifter från FBI-rapporten och Cerestars uttalande.

76 I skäl 265 i detta beslut hänvisades till FBI-rapporten, där det uppgavs att "G-4/5-överenskommelsens arbetsgång verkade vara [ADM-företrädarens] idé, och på mötet den 6 mars 1991 i Basel, där kartellen [för citronsyra] utformades, spelade [ADM-företrädaren] en tämligen aktiv roll". Vidare uppgavs att denne företrädare "ansågs vara 'Den vise åldermannen' och han fick till och med smeknamnet 'Predikanten'".

77 Vidare innehåller skäl 266 i beslutet ett utdrag från Cerestars uttalande där det uppges att "även om [HLR:s och JBL:s företrädare] normalt sett var ordförande på 'masters'-mötena, fick [Cerestar] ett klart intryck av att [ADM:s företrädare] hade en ledande roll. [ADM:s företrädare] var ordförande på 'sherpa'-mötena och brukade förbereda ärendena och lägga fram förslag till prislistor som skulle godkännas".

78 Det ska inledningsvis betonas att förstainstansrätten inte, till skillnad från vad kommissionen hävdar, ställde sig bakom principen att kommissionen inte var skyldig att i meddelandet om invändningar ange de faktiska omständigheter som fått den att kvalificera ADM som ledare. I den överklagade domen anges följande:

"438 För att iaktta de berörda företagens rätt till försvar är kommissionen vidare inte skyldig att i meddelandet om invändningar mer detaljerat ange hur den bedömt varje [faktisk och rättslig] omständighet [som kan läggas till grund för att ålägga böter] för att fastställa bötesnivån. I synnerhet var kommissionen inte skyldig vare sig att ange att den kunde komma att betrakta ADM som ledare för kartellen eller hur mycket den eventuellt av detta skäl skulle höja ADM:s böter ...

439 ... Förstainstansrätten erinrar om att kommissionen bifogade [FBI-rapporten och Cerestars uttalande] till meddelandet om invändningar och att parterna således hade möjlighet att yttra sig angående dessa handlingar samt angående frågan om de kunde användas som bevis."

- 79 Förstainstansrätten fann därför att kommissionen hade iakttagit ADM:s rätt till försvar, då den till meddelandet om invändningar hade bifogat bevisning som styrkte de faktiska omständigheter som den hade grundat sig på i det omtvistade beslutet för att kvalificera ADM som ledare för kartellen.
- 80 Då detta klarlagts, och även om förstainstansrätten inte kan klandras för felaktig rättstillämpning när den i punkt 438 i den överklagade domen fann att det inte ankom på kommissionen att uppge i meddelandet om invändningar hur den bedömt de faktiska omständigheterna för att bestämma nivån på böterna eller i synnerhet huruvida den avsåg att på grundval av dessa omständigheter kvalificera ett företag som ledare för en kartell, ålåg det ändå kommissionen att åtminstone uppge dessa faktiska omständigheter.
- 81 Det ska dock konstateras att i motsats till vad kommissionen gjort gällande nämndes i meddelandet om invändningar inte de faktiska omständigheter som kommissionen grundade sig på i skälen 265 och 266 i det omtvistade beslutet, från FBI-rapporten och Cerestars uttalande.
- 82 Såsom generaladvokaten noterat i punkt 40 i sitt förslag till avgörande, fann förstainstansrätten inte i punkt 439 i den överklagade domen att de avgörande faktiska omständigheterna hade angetts i meddelandet om invändningar. Förstainstansrätten konstaterade i stället att redan den omständigheten att kommissionen till meddelandet om invändningar hade bifogat de handlingar där de faktiska omständigheterna framgick räckte för att ge klaganden möjlighet att yttra sig angående inte bara användningen av dessa handlingar som bevis, utan även de faktiska omständigheter som beskrevs i dem.
- 83 Det ska således prövas huruvida förstainstansrätten gjorde sig skyldig till felaktig rättstillämpning när den fann att kommissionen genom detta tillvägagångssätt hade iakttagit klagandens rätt till försvar.

- 84 Domstolen erinrar om att det är en grundläggande gemenskapsrättslig princip att rätten till försvar måste iaktas i varje förfarande som kan leda till sanktionsåtgärder, särskilt böter eller viten, och att denna princip även ska iaktas i administrativa förfaranden (se bland annat dom av den 10 maj 2007 i mål C-328/05 P, SGL Carbon mot kommissionen, REG 2007, s. I-3921, punkt 70).
- 85 Iakttagandet av rätten till försvar förutsätter bland annat att det företag som är föremål för utredning ges tillfälle att under det administrativa förfarandet på ett meningsfullt sätt framföra sina synpunkter på huruvida de påstådda faktiska omständigheterna verkligen föreligger och är relevanta och på de handlingar som enligt kommissionen styrker dess påstående om att fördraget har överträtts (se domen i de ovannämnda förenade målen *Musique Diffusion française m.fl. mot kommissionen*, punkt 10, dom av den 25 januari 2007 i mål C-407/04 P, *Dalmine mot kommissionen*, REG 2007, s. I-829, punkt 44, och domen i det ovannämnda målet *SGL Carbon mot kommissionen*, punkt 71).
- 86 Det är bland annat meddelandet om invändningar som ger företag som är föremål för utredning möjlighet att få kännedom om kommissionens bevisning och ger dem möjlighet att till fullo få en effektiv rätt till försvar (se, för ett liknande resonemang, dom av den 15 oktober 2002 i de förenade målen C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P och C-254/99 P, *Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl. mot kommissionen*, REG 2002, s. I-8375, punkterna 315 och 316, och av den 7 januari 2004 i de förenade målen C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P och C-219/00 P, *Aalborg Portland m.fl. mot kommissionen*, REG 2004, s. I-123, punkterna 66 och 67).
- 87 Meddelandet om invändningar måste därvid klart ange alla viktiga faktorer som kommissionen stöder sig på i detta skede av förfarandet (se domen i de ovannämnda förenade målen *Musique Diffusion française m.fl. mot kommissionen*, punkt 14).
- 88 Iakttagandet av rätten till försvar förutsätter således att det berörda företaget har getts tillfälle att under det administrativa förfarandet på ett meningsfullt sätt framföra sina synpunkter på huruvida de påstådda faktiska omständigheterna och förhållandena verkligen föreligger och är relevanta och på de handlingar som enligt kommissionen styrker dess påstående om att det skett en överträdelse (se domen i det ovannämnda målet *Dalmine mot kommissionen*, punkt 44).

- 89 Det ska dock konstateras att under omständigheterna i detta fall räcker det inte för att uppfylla ovannämnda krav att bara bifoga, till meddelandet om invändningar, de handlingar som innehåller de faktiska omständigheter som legat till grund för att kvalificera ADM som ledare för kartellen, såvitt företaget inte genom detta meddelande getts tillfälle att bestrida dessa omständigheter och därmed på ett meningsfullt sätt göra gällande sina rättigheter.
- 90 Det ska konstateras att bevisningen, av vilken framgår de faktiska omständigheter som låg till grund för att kvalificera ADM som ledare för kartellen i det omtvistade beslutet, ofrånkomligen är i viss mån subjektiv till sin art. Bevisningen består nämligen av vittnesmål från personer som ställts till svars under överträdelseförfarandet som inletts av kommissionen eller andra nationella konkurrensmyndigheter.
- 91 FBI-rapporten, för det första, är resultatet av förhör med en tidigare företrädare för ADM som beviljats immunitet inom ramen för ett förfarande som de amerikanska konkurrensmyndigheterna drivit.
- 92 Den andra delen av bevisningen består av ett frivilligt uttalande från Cerestar, ett konkurrentföretag till ADM på marknaden för citronsyra, som självt deltog i kartellen.
- 93 Enbart den omständigheten att handlingarna bifogats meddelandet om invändningar har dock inte gett klaganden möjlighet att bedöma hur trovärdiga kommissionen ansåg att de olika uppgifterna i dessa handlingar var.
- 94 Under de omständigheter som rådde i detta fall kan kommissionen således inte anses ha gett ADM möjlighet att hävda sina rättigheter. Institutionen har nämligen begränsat sig till att till meddelandet om invändningar bifoga de handlingar och den bevisning av vilka framgår de faktiska omständigheter som den grundade sig på i det omtvistade

beslutet för att kvalificera klaganden som ledare inom kartellen, utan att dessa omständigheter nämndes uttryckligen i meddelandet om invändningar.

95 Av vad som anförts följer således att förstainstansrätten gjorde sig skyldig till felaktig rättstillämpning när den fann att kommissionen inte hade åsidosatt ADM:s rätt till försvar när den kvalificerade företaget som ledare för kartellen på grundval av uppgifter som hade framförts i detta syfte men som inte nämnts i meddelandet om invändningar riktat till ADM.

96 Klaganden kan således vinna framgång med den första grundens andra del.

Den andra till den femte grunden: Felaktig rättstillämpning eller missuppfattning av bevisningen beträffande kvalificeringen av ADM som ledare för kartellen

97 Med hänsyn till domstolens bedömning av ADM:s första grund finns det inte anledning att pröva den andra till den femte grunden för överklagandet. Dessa grunder rör också kvalificeringen av ADM som ledare för kartellen på grundval av omständigheter som framgår av FBI-rapporten och Cerestars uttalande.

Den sjätte grunden: Felaktig rättstillämpning beträffande förstainstansrättens bedömning av att förmildrande omständigheter inte beaktats

Parternas argument

- 98 ADM anser att förstainstansrätten gjorde en felaktig tolkning av riktlinjerna när den i punkt 346 i den överklagade domen fann att kommissionen inte var skyldig att beakta den omständigheten att samverkan upphört som en förmildrande omständighet enligt dessa riktlinjer. I motsats till vad förstainstansrätten kom fram till i punkterna 335–340, är beaktande av förmildrande omständigheter inte bara en möjlighet öppen för kommissionen, som skulle kunna ta hänsyn till att kartellen var hemlig för att beakta eller inte beakta denna förmildrande omständighet.
- 99 Kommissionen anser att förstainstansrätten gjorde en riktig bedömning när den ansåg att den omständigheten att samverkan upphör inte automatiskt leder till en nedsättning av böterna. Kommissionen har i det avseendet ett utrymme för skönsmässig bedömning mot bakgrund av, bland annat, det aktuella företagens agerande. ADM har i förevarande fall inte medverkat i det administrativa förfarandet på något avgörande sätt och kunde därför inte dra fördel av några förmildrande omständigheter.

Domstolens bedömning

- 100 Domstolen påpekar att det i punkt 3 i riktlinjerna anges att det grundbelopp som kommissionen fastställer kan minskas, till exempel när det klandrade företaget har upphört med överträdelsen vid kommissionens första ingripanden.

- 101 Förstainstansrätten fann i det avseendet, i punkt 338 i den överklagade domen, att bestämmelsen i fråga skulle tolkas så, att endast särskilda omständigheter i det enskilda fallet, när överträdelsen verkligen upphört vid kommissionens första ingripanden, kan motivera att den sistnämnda omständigheten beaktas som en förmildrande omständighet.
- 102 Förstainstansrätten underkände därför klagandens resonemang att den omständigheten att samverkan upphörde automatiskt leder till en nedsättning av grundbeloppet med tillämpning av punkt 3 i riktlinjerna, genom att i punkt 337 i den överklagade domen framhålla att en sådan tolkning av denna bestämmelse som ADM förordat skulle skada den ändamålsenliga verkan av artikel 81.1 EG.
- 103 Förstainstansrätten gjorde sig därvid inte skyldig till felaktig rättstillämpning.
- 104 Möjligheten till en sådan minskning av grundbeloppet för böterna beror med nödvändighet på omständigheterna i det enskilda fallet, vilket innebär att kommissionen kan komma fram till att ett företag som deltar i en rättsstridig överenskommelse inte har rätt till någon sådan nedsättning.
- 105 Om det slogs fast att förmildrande omständigheter ska beaktas när ett företag deltagit i en överenskommelse som är uppenbart rättsstridig, och företaget kände till eller borde ha känt till att detta innebar en överträdelse, skulle företag ges incitament att hålla fast vid hemliga avtal så länge som möjligt, i hopp om att deras agerande aldrig skulle upptäckas och med vetskap om att de, om deras agerande upptäcktes, kunde få sina böter nedsatta genom att då avbryta överträdelsen. En sådan lösning skulle undanröja böternas avskräckande verkan och skada den ändamålsenliga verkan med artikel 81.1 EG (se dom av den 19 mars 2009 i mål C-510/06 P, Archer Daniels Midland mot kommissionen, REG 2009, s. I-1843, punkt 149).

106 Förstainstansrätten gjorde således en korrekt bedömning när den slog fast att klaganden inte under de aktuella omständigheterna kunde göra gällande att kommissionen var skyldig att sätta ned grundbeloppet för företags böter på den grunden att det upphörde med sitt rättsstridiga agerande vid de amerikanska konkurrensmyndigheternas första ingripande.

107 Överklagandet kan således inte bifallas såvitt avser den sjätte grunden.

Den sjunde grunden: Felaktig rättstillämpning vid tillämpning av avsnitt B i meddelandet om samarbete

Parternas argument

108 ADM anser att det felaktigt kvalificerats som ledare och har klandrat förstainstansrätten för att inte godta dess grund om tillämpning av avsnitt B i meddelandet om samarbete.

109 Enligt kommissionen utgör den grunden en upprepning av den första grunden för överklagandet. Överklagandet kan därför inte tas upp till sakprövning i denna del.

Domstolens bedömning

- 110 Såsom konstaterats ovan i punkt 95 i förevarande dom, gjorde förstainstansrätten fel när den fann att kommissionen utan att åsidosätta klagandens rätt till försvar kunde lägga de faktiska omständigheter som framgår av FBI-rapporten och av Cerestars uttalande – trots att dessa inte nämndes i meddelandet om invändningar – till grund för att kvalificera ADM som ledare för kartellen.
- 111 Förstainstansrätten fann i punkterna 225 och 226 i den överklagade domen att med bortseende från den ovannämnda bevisningen var de bilaterala mötena bara ett indicium, som inte i sig räckte som stöd för slutsatsen att ADM haft en ledande roll. Av detta följer att förstainstansrätten gjorde fel när den bekräftade kvalificeringen av ADM som ledare för kartellen.
- 112 Då klaganden inte rättsenligt hade kvalificerats som ledare för kartellen kunde förstainstansrätten inte, utan att göra sig skyldig till felaktig rättstillämpning, avstå från att tillämpa avsnitt B i meddelandet om samarbete av det skälet att företaget hade haft en ledande roll i kartellen.
- 113 Klaganden kan således vinna framgång med denna grund.

Den åttonde grunden: Åsidosättande av principen om skydd för berättigade förväntningar

Parternas argument

- 114 Enligt ADM borde förstainstansrättens konstateranden i punkterna 386–391 i den överklagade domen ha lett till slutsatsen att kommissionen hade skapat berättigade förväntningar hos företaget på att det skulle få böterna nedsatta enligt avsnitt B i meddelandet om samarbete. Klaganden har hävdats att det inte är relevant för uppkomsten av dessa förväntningar i vilket skede av förfarandet samarbetet ägde rum, i motsats till vad förstainstansrätten fann i punkt 394 i den överklagade domen. Klaganden har härvid hänvisat till dom av den 22 juni 2006 i de förenade målen C-182/03 och C-217/03, Belgien och Forum 187 mot kommissionen (REG 2006, s. I-5479), punkterna 147–167.
- 115 Kommissionen anser att eftersom den inte objektivt är i stånd att exakt definiera varje deltagares roll i en konkurrensbegränsande samverkan innan det administrativa förfarandet är avslutat, kunde ADM inte hysa några förhoppningar beträffande en eventuell ”mycket betydande” nedsättning av böterna för företaget med stöd av avsnitt B i meddelandet om samarbete.

Domstolens bedömning

- 116 Som generaladvokaten har påpekat i punkt 208 i sitt förslag till avgörande har ADM anfört förevarande grund för att inom ramen för överklagandet få till stånd en omprövning av förstainstansrättens bedömning av de faktiska omständigheterna. En sådan omprövning är domstolen inte behörig att göra utom vid missuppfattning av bevisningen.

- 117 På grundval av de uppgifter som förstainstansrätten prövade i punkterna 386–391 i den överklagade domen kunde denna rimligen dra slutsatsen att kommissionen avsåg att förmå klaganden att samarbeta, utan att för den skull ge några exakta garantier för att de böter som företaget ålades skulle sättas ned med stöd av avsnitt B i meddelandet om samarbete.
- 118 Vidare är det enligt avsnitt E i meddelandet om samarbete först när kommissionen fattar det slutgiltiga beslutet som den bedömer huruvida villkoren i avsnitt B, C eller D i meddelandet är uppfyllda. Förstainstansrätten gjorde således inte fel när den fann att kommissionen inte kunde ge klaganden några exakta garantier för att böterna skulle sättas ned innan den fattade det slutgiltiga beslutet.
- 119 Överklagandet kan följaktligen inte bifallas såvitt avser den åttonde grunden, i den del det över huvud taget kan tas upp till sakprövning.

Den nionde grunden: Åsidosättande av principen att kommissionen ska iaktta de regler som den själv har ålagt sig

Parternas argument

- 120 ADM har klandrat förstainstansrätten för att den inte fann att kommissionen oriktigt underlåtit att avgränsa den relevanta marknaden i syfte att bedöma överträdelsens påverkan, trots att detta är en nödvändig förutsättning för att kunna konstatera att kartellen i fråga har skadat marknaden. Om kommissionen hade avgränsat nämnda marknad, skulle den behövt beakta ersättningsprodukterna för citronsyra och hade då kommit fram till, med hänsyn till den bevisning som klaganden lagt fram, att kartellen inte hade haft någon inverkan på de priser som togs ut för citronsyra.

- 121 Enligt kommissionen kan överklagandet såvitt avser denna grund inte prövas i sak, eftersom klaganden i själva verket begär att domstolen ska pröva bedömningen av den bevisning som företaget lagt fram. Företagets angreppssätt vilar vidare på en bristande förståelse för syftet med avgränsningen av den relevanta marknaden. I förevarande fall bör det göras en åtskillnad mellan bedömningen av huruvida det skett en överträdelse av artikel 81 EG, vilket fordrar en avgränsning av den relevanta marknaden, och bedömningen av överträdelsens allvar.

Domstolens bedömning

- 122 Domstolen erinrar inledningsvis om att riktlinjerna föreskriver att överträdelsens konkreta påverkan på marknaden är en faktor som ska beaktas vid bedömningen av överträdelsens allvar när det gäller att fastställa bötesbeloppet.
- 123 Förstainstansrätten angav i punkt 198 i den överklagade domen att kommissionen begränsade sig till marknaden för citronsyra när den bestämde kartellens konkreta påverkan. Den tog därmed inte hänsyn till den mer omfattande marknad som klaganden ansåg skulle beaktas, inbegripet de ersättningsprodukter för citronsyra som företaget identifierat.
- 124 Förstainstansrätten hänvisade i punkterna 152–156 och 180–193 i den överklagade domen till kommissionens bedömning i det omtvistade beslutet, som ledde den till att konstatera att priset på citronsyra stigit samtidigt som kartellen upprättades, något som ADM inte bestritt.
- 125 Även om överträdelsens konkreta påverkan på marknaden är en faktor som ska beaktas vid bedömningen av hur allvarlig överträdelsen är, är det bara ett kriterium vid sidan om

flera andra, nämligen överträdelsens art och omfattningen av den relevanta geografiska marknaden. I riktlinjerna preciseras att denna konkreta påverkan på marknaden endast ska beaktas om den är mätbar.

126 Vidare har klaganden inte bestritt att kartellen åtminstone på en del av marknaden hade verkningar på priset på citronsyra, såsom generaladvokaten framhållit i punkterna 200 och 201 i sitt förslag till avgörande.

127 Under dessa förhållanden gjorde förstainstansrätten en riktig bedömning i punkt 200 och 201 i den överklagade domen då den fann att ADM:s argument inte kunde godtas. Förstainstansrätten fann därvid att företaget inte hade visat att kommissionen – om den hade avgränsat den relevanta marknaden på det sätt som klaganden förespråkade – skulle ha funnit att kartellen inte hade någon påverkan.

128 I motsats till vad ADM har hävdats fann förstainstansrätten därvid endast att den bevisning som företaget lagt fram inte räckte för att motbevisa kommissionens bedömning, utan att för den skull vända på bevisbördan.

129 Överklagandet ska följaktligen ogillas såvitt avser den nionde grunden.

130 Av vad som anförts följer att den överklagade domen ska upphävas i den mån förstainstansrätten ogillade klagandens talan om ogiltigförklaring av det omtvistade beslutet, såtillvida som klaganden i beslutet kvalificerades som ledare för kartellen och grundbeloppet för klagandens böter därför höjdes och avsnitt B i meddelandet i samarbete inte tillämpades på klaganden.

Prövning av talan vid förstainstansrätten

- ¹³¹ Enligt artikel 61 första stycket andra meningen i domstolens stadga kan domstolen, om den upphäver förstainstansrättens avgörande, själv slutligt avgöra målet, om detta är färdigt för avgörande. Så är fallet här.

Oriktig kvalificering av klaganden som ledare för kartellen

- ¹³² Den grund som förstainstansrätten bedömde på ett felaktigt sätt rör klagandens bestridande av kvalificeringen som ledare för kartellen och höjningen av grundbeloppet för böterna med 35 procent av det skälet.
- ¹³³ Det framgår av punkt 94 ovan i förevarande dom att kommissionen inte gett ADM möjlighet att hävda sina rättigheter beträffande de uppgifter som framgick av FBI-rapporten och av Cerestars uttalande och som kommissionen nyttjat i det omtvistade beslutet för att kvalificera företaget som ledare för kartellen. Det ska därför prövas huruvida denna institution utöver dessa uppgifter lagt fram tillräcklig bevisning för att stödja en sådan kvalificering.
- ¹³⁴ Det framgår därvid av skälen 263 och 264 i det omtvistade beslutet och av punkterna 56–58 i meddelandet om invändningar att kommissionen även anfört att

det i januari 1991 ägde rum en rad bilaterala möten mellan ADM å ena sidan och HLR, H & R respektive JBL å andra sidan, i syfte att inleda eller utveckla den konkurrensbegränsande samverkan.

135 I skäl 264 i det omtvistade beslutet tillade kommissionen emellertid att ”det faktum att en rad bilaterala möten mellan ADM och dess konkurrenter ägde rum en kort tid före det första multilaterala kartellmötet inte räcker för att bevisa att ADM var kartellens anstiftare, även om allt tyder på att så verkligen var fallet”. Kommissionen hänvisade därefter, i skälen 265 och 266 i detta beslut, till specifika uppgifter ur FBI-rapporten och Cerestars uttalande.

136 Såsom framgår av punkterna 94 och 95 ovan i förevarande dom, kunde dock kommissionen inte, utan att därmed åsidosätta ADM:s rätt till försvar, grunda sig på de avgörande uppgifter som nämns i skälen 265 och 266 i det omtvistade beslutet för att kvalificera företaget som ledare för kartellen, då dessa uppgifter inte nämndes i meddelandet om anmärkningar.

137 Att en rad bilaterala möten ägt rum, såsom uppges i skälen 263 och 264 i detta beslut, är följaktligen inte i sig tillräckligt för att kvalificera ADM som ledare för kartellen. Kommissionen har alltså inte styrkt att den kvalificeringen är befogad och kunde därmed inte höja grundbeloppet för klagandens böter med 35 procent till följd av denna försvårande omständighet.

138 Förstainstansrätten godtar därför denna grund.

Felaktig tillämpning av bestämmelserna i avsnitt B b i meddelandet om samarbete

Det omtvistade beslutet

- 139 På grundval av konstaterandena i skäl 305 i det omtvistade beslutet gav kommissionen, med stöd av avsnitt B i meddelandet om samarbete, Cerestar en ”mycket betydande nedsättning”, närmare bestämt med 90 procent, av det bötesbelopp som skulle ha ålagts företaget om det inte hade samarbetat. Kommissionen fann i det skälet att det företaget hade varit först med att tillföra bevismaterial som var avgörande för att bevisa att kartellen fanns, vilket skett vid mötet med företrädare för kommissionen den 29 oktober 1998. Den tillade i skäl 306 att ”[d]e uppgifter Cerestar ... lämnade på mötet den 29 oktober 1998, som motsvarar de uppgifter som senare lämnades i en skriftlig redogörelse av den 25 mars 1999, räckte för att fastställa att kartellen existerat och lämnades till kommissionen innan ADM inkom med liknande uppgifter”. Kommissionen underkände således i skäl 308 i beslutet ADM:s påstående att företaget uppfyllde de villkor som föreskrivs i avsnitt B i nämnda meddelande för att komma i åtnjutande av en ”mycket betydande nedsättning” av bötesbeloppet.

Parternas argument

- 140 Till stöd för sin talan inför förstainstansrätten hävdade ADM att kommissionen hade tillämpat avsnitt B b i meddelandet om samarbete felaktigt. I själva verket ansåg ADM sig vara ”först med att tillföra bevismaterial som [var] avgörande för att bevisa att kartellen [fanns]” i den mening som avses i denna bestämmelse, vid mötet den 11 december 1998. Det bevismaterial som Cerestar tillförde den 29 oktober 1998 var inte ”avgörande” i den mening som avses i nämnda bestämmelse.
- 141 Cerestar tillhandahöll för det första inte några som helst upplysningar om kartellen för perioden före den 12 maj 1992, det vill säga den dag Cerestar började delta i denna. Den

kunskap som kommissionen hade om kartellen angående den tiden härrörde bara från de upplysningar som tillhandahölls av ADM först och främst.

- 142 För det andra var Cerestars uttalande, som motsvarar de upplysningar som lämnades muntligt vid mötet den 29 oktober 1998, varken övertygande eller precist i fråga om datumen för mötena och deltagarna i kartellen. Cerestar kunde identifiera 32 möten som alla hade hållits olika dagar mellan den 14 november 1991, det vill säga före Cerestars anslutning till kartellen, och den 17 juli 1996, långt efter det att kartellen hade upplösts. Cerestar hade förklarat att nio av dem var möten som med säkerhet hade ägt rum, åtta var "möjliga" möten, och femton var inte möten inom kartellen, eller det blev i varje fall "allt mindre troligt att de var det". Deltagarnas identitet angavs vad gällde tre av de 17 möten som visade sig vara "säkra" eller "möjliga" kartellmöten. Sex av de möten som identifierades på detta sätt hade i realiteten inte ägt rum enligt de övriga berörda parternas vittnesmål och kommissionens konstateranden.
- 143 För det tredje har Cerestar i ett senare skede, i en skrivelse riktad till kommissionen av den 7 maj 1999, medgett att ett visst antal av de sålunda identifierade mötena inte hade ägt rum.
- 144 För det fjärde är Cerestars uttalande vagt och föga klargörande vad beträffar syftet med mötena. Någon exakt uppgift om priser och kvoter lämnades inte, utom beträffande dem som faststälts för Cerestar självt.
- 145 För det femte framgår det inte klart huruvida Cerestar i likhet med ADM försedde kommissionen med vittnesmål avseende förstahandsuppgifter. Cerestar ansåg för övrigt att det var nödvändigt att utveckla och klargöra sitt muntliga uttalande av den 29 oktober 1998.

- 146 För det sjätte riktade kommissionen den 3 mars 1999 en begäran om mer detaljerade upplysningar till Cerestar, vilken baserade sig på ADM:s uppgifter. Cerestar fick tillfälle att studera begäran om upplysningar som baserade sig på ADM:s samarbete, i vilken bestämda dagar och platser för möten fanns angivna, innan Cerestar delgav kommissionen sitt slutgiltiga uttalande av den 25 mars 1999.
- 147 Klaganden har hävdade att de bevis som företaget självt förebringade var avgörande. Företaget har understrukt att det vid mötet den 11 december 1998 med kommissionen lämnade ett vittnesmål avseende förstahandsuppgifter, en samtida bevishandling samt handlingar som visade hur den överenskommelse som låg till grund för kartellen var konstruerad och hur den hade genomförts. Det bevismaterial som ADM lade fram innehöll talrika precisa upplysningar om kartellens möten, deltagare, kompensations- och övervakningssystem, priser och kvoter.
- 148 Kommissionen har gjort gällande att det inte är relevant för bedömningen av huruvida det tillförda bevismaterialet är "avgörande" i den mening som avses i avsnitt B b i meddelandet om samarbete att bevisningen härrör från ett företag som inte deltog i den klandrade kartellen under hela dess varaktighet. Bevisningen ska avse att kartellen fanns, inte hur länge den varade.
- 149 Inte heller det faktum att de upplysningar som lämnades till kommissionen var ofullständiga var ett hinder mot att anse att de var avgörande.

Domstolens bedömning

- 150 Det ska inledningsvis understrykas, som generaladvokaten har gjort i punkterna 221 och 222 i sitt förslag till avgörande, att det inte av själva ordalydelsen i avsnitt B b i meddelandet om samarbete följer att det företag som var "först" behöver ha tillfört allt bevismaterial som styrker samtliga detaljer rörande kartellens verksamhet. Det räcker enligt denna bestämmelse att företaget, för att anses ha varit först, har tillfört

”bevismaterial” som är avgörande för att bevisa att kartellen finns. Det krävs inte heller enligt ordalydelsen i bestämmelsen att det bevismaterial som tillförs ska vara tillräckligt i sig för att kommissionen ska kunna utarbeta ett meddelande om invändningar eller för att anta ett slutgiltigt beslut där förekomsten av en överträdelse konstateras. Även om det bevismaterial som avses i nämnda avsnitt B b inte nödvändigtvis behöver vara tillräckligt i sig för att bevisa att kartellen finns, måste det ändå vara avgörande för det ändamålet. Det räcker således inte att det är en informationskälla som leder kommissionens undersökning i rätt riktning, utan materialet måste kunna tjäna direkt som huvudsakligt bevisunderlag för ett beslut där överträdelsen konstateras.

- 151 Det ska också understrykas att det saknar betydelse för tillämpningen av nämnda avsnitt B b att det avgörande bevismaterialet har lämnats muntligt.
- 152 Slutligen har kommissionen ett visst utrymme för skönsmässig bedömning när den avgör huruvida ett företags samarbete har varit ”avgörande”, i den mening som avses i denna bestämmelse, för att fastställa att en överträdelse förekommit och att den upphört. Endast om detta utrymme uppenbart överskrids finns det anledning till kritik.
- 153 Det är mot denna bakgrund som domstolen ska pröva huruvida kommissionen i detta fall gjorde en uppenbart oriktig bedömning när den fann att Cerestar var det första företaget som tillförde bevismaterial som var avgörande för att bevisa att kartellen fanns.
- 154 Kommissionen uppgav i skälen 305 och 306 i det omtvistade beslutet att Cerestar var det första företag som tillförde bevismaterial som var avgörande för att bevisa att kartellen fanns, vilket skedde vid ett möte den 29 oktober 1998 och bekräftades skriftligt den 25 mars 1999.

- 155 Det ska för det första påpekas att ADM inte enbart på den grunden att Cerestar började delta i kartellen först ett år efter det att den hade upprättat kan bestrida att de upplysningar som sistnämnda företag lämnade var avgörande.
- 156 Som kommissionen med rätta har anfört, förutsätter avsnitt B b i meddelandet om samarbete att det avgörande bevismaterial som tillförs avser kartellens själva existens, inte dess varaktighet.
- 157 Vidare innehåller Cerestars förklaring uppgifter om multilaterala möten som ägde rum innan det företaget blev medlem av kartellen. Dessa uppgifter bekräftades genom ADM:s uttalanden vid möten mellan företrädare för ADM och kommissionen.
- 158 Vad för det andra gäller själva innehållet i Cerestars uttalande ska det betonas att det beskriver kartellens mekanismer, det vill säga systemen för att fastställa priser, dela upp marknaden, utbyta information och lämna ersättning. Uttalandet innehåller också en förteckning över de olika möten som ägde rum mellan de företag som deltog i kartellen.
- 159 Det är visserligen riktigt att upplysningarna i Cerestars uttalande i vissa fall är ungefärliga och inte systematiskt innefattar sifferuppgifter rörande de beslut som fattades vid kartellens möten. Kommissionen kunde dock ändå, utan att göra en uppenbart oriktig bedömning, finna att detta material var avgörande för att bevisa att kartellen fanns.
- 160 Genom de upplysningar som Cerestar lämnade vid mötet den 29 oktober 1998 fick kommissionen kännedom om att det fanns en kartell på den europeiska marknaden för citronsyra och ungefärliga kunskaper om dess varaktighet, mekanismer och utveckling.

161 Det bevismaterial som Cerestar tillfört är således mer än bara en informationskälla som leder kommissionens undersökning i rätt riktning. Kommissionen kunde använda materialet direkt för att bevisa att kartellen fanns, utan att det för den skull i sig styrker samtliga aspekter av överträdelsen.

162 Den omständigheten att denna information inte framgår av ett vittnesmål avseende förstahandsuppgifter eller att informationen kompletterats eller preciserats i efterhand är inte relevant när det gäller att bedöma huruvida informationen är avgörande.

163 Överklagandet kan således inte bifallas på den grunden att kommissionen tillämpat avsnitt B b i meddelandet om samarbete på ett felaktigt sätt.

164 Av vad som anförts följer att artikel 3 i det omtvistade beslutet ska ogiltigförklaras, med stöd av artikel 61 första stycket i domstolens stadga, såtillvida som det bötesbelopp som ADM ska betala där fastställs till 39,69 miljoner euro efter en höjning av grundbeloppet för böterna med 35 procent till följd av att bolaget kvalificerats som ledare för kartellen. Böterna ska därmed sättas ned till 29,4 miljoner euro.

Rättegångskostnader

- 165 Enligt artikel 122 första stycket i rättegångsreglerna[*] ska domstolen, när överklagandet bifalls och domstolen själv avgör tvisten, besluta om rättegångskostnaderna. Enligt artikel 69.2 i dessa rättegångsregler, som enligt artikel 118 i rättegångsreglerna ska tillämpas i mål om överklagande, ska tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Enligt artikel 69.3 i rättegångsreglerna kan domstolen, om parterna ömsom tappar målet på en eller flera punkter, besluta att kostnaderna ska delas eller att vardera parten ska bära sin kostnad. [* I artikel 122 i den svenska versionen av domstolens rättegångsregler föreskrivs endast följande: ”När överklagandet avvisas eller slutlig dom avkunnas, skall domstolen besluta om rättegångskostnaderna.” Jämför även artikel 148 i den svenska versionen av förstainstansrättens rättegångsregler. Övers. anm.]
- 166 Då båda parterna delvis tappat målet om överklagande, ska kommissionen förpliktas att ersätta hälften av klagandens rättegångskostnad, medan klaganden ska förpliktas att ersätta kommissionens rättegångskostnad och bära hälften av sin egen rättegångskostnad.
- 167 Vad gäller förfarandet inför förstainstansrätten ska kommissionen förpliktas att ersätta en fjärdedel av klagandens rättegångskostnad i första instans, medan klaganden ska förpliktas att ersätta kommissionens rättegångskostnad och bära tre fjärdedelar av sin egen rättegångskostnad, då den överklagade domen delvis upphävs och klagandens yrkanden i första instans delvis bifalls.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (första avdelningen) följande:

- 1) **Europeiska gemenskapernas förstainstansrätts dom av den 27 september 2006 i mål T-59/02, Archer Daniels Midland mot kommissionen, upphävs i den del Archer Daniels Midland Co:s talan där ogillades avseende grunden om åsidosättande av dess rätt till försvar under det administrativa förfarande som ledde till kommissionens beslut 2002/742/EG av den 5 december 2001 om ett förfarande enligt artikel 81 i EG-fördraget och artikel 53 i EES-avtalet (ärende COMP/E-1/36.604 – Citronsyra), såtillvida som Europeiska gemenskapernas**

kommission inte gett bolaget möjlighet att hävda sina rättigheter beträffande de faktiska omständigheter som kommissionen grundade sig på för att kvalificera Archer Daniels Midland Co. som ledare för kartellen.

- 2) Europeiska gemenskapernas förstainstansrätts dom av den 27 september 2006 i målet Archer Daniels Midland mot kommissionen upphävs i den del Archer Daniels Midland Co:s talan där ogillades avseende grunden om felaktig tillämpning från Europeiska gemenskapernas kommissions sida av avsnitt B b i kommissionens meddelande av den 18 juli 1996 om befrielse från eller nedsättning av böter i kartellärenden.**

- 3) Artikel 3 i beslut 2002/742/EG ogiltigförklaras i den del bötesbeloppet för Archer Daniels Midland Co. där fastställs till 39,69 miljoner euro.**

- 4) Det bötesbelopp som Archer Daniels Midland Co. ska betala till följd av den överträdelse som konstaterats i artikel 1 i beslut 2002/742/EG, som delvis ogiltigförklarades genom Europeiska gemenskapernas förstainstansrätts dom av den 27 september 2006 i mål T-59/02, Archer Daniels Midland mot kommissionen, fastställs till 29,4 miljoner euro.**

- 5) Överklagandet ogillas i övrigt.**

- 6) Archer Daniels Midland Co. ska bära tre fjärdedelar av sin rättegångskostnad och ersätta Europeiska gemenskapernas kommissions rättegångskostnad, såvitt avser förfarandet inför Europeiska gemenskapernas förstainstansrätt, samt bära hälften av sin rättegångskostnad och ersätta Europeiska gemenskapernas kommissions rättegångskostnad avseende överklagandet.**

- 7) **Europeiska gemenskapernas kommission ska ersätta en fjärdedel av Archer Daniels Midland Co:s rättegångskostnad avseende förfarandet inför Europeiska gemenskapernas förstainstansrätt och hälften av Archer Daniels Midland Co:s rättegångskostnad avseende överklagandet.**

Underskrifter